

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ
วิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏ

*A Development of Training Curriculum for self Development in
Accordance with the Professional Ethics by Buddhism Principle for
Teacher Trainees, Rajabkat University*

อำนวยการ บัญชี**
ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเผยแพร่หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่กำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555 จาก 4 สาขาวิชา คือ วิทยาศาสตร์ทั่วไป การศึกษาปฐมวัย พลศึกษา และคณิตศาสตร์ จำนวน 143 คน ได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเฉพาะนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขึ้นเต็มรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม แบบวัดการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ แบบประเมินตนเองก่อนและหลังการพัฒนา และแบบประเมินการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วยเนื้อหาการพัฒนา 9 เรื่อง สร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา 9 แผน ได้แก่ 1) พระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตครู 2) จรรยาบรรณและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู 3) หลักธรรมพุทธศาสนาเบญจศีล-เบญจธรรม 4) หลักธรรมพุทธศาสนาอิทธิบาท 4 5) หลักธรรมพุทธศาสนาฆราวาสธรรม 4 6) หลักธรรมพุทธศาสนาสัปปริยธรรม 7 7) หลักธรรมพุทธศาสนาพรหมวิหาร 4 8) หลักธรรมพุทธศาสนากาลยาณมิติธรรม 7 และ 9) หลักธรรมพุทธศาสนาสังคหวัตถุ 4 ผลการศึกษาพฤติกรรม การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาพบว่าก่อนการอบรมอยู่ในระดับปานกลาง หลังการอบรมอยู่ในระดับดีมาก และดี โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การประเมินพฤติกรรมหลังการอบรม พบว่าการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิชาชีพครู จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการและจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ อยู่ในระดับดีมาก ส่วนจรรยาบรรณต่อสังคมอยู่ในระดับดี ภาย

*คณาจารย์นิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หลังสรุปผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมได้นำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตครูและเผยแพร่ให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง

Abstract

The purposes of this research were to develop and disseminate the training curriculum of self-development in accordance with the professional ethics by Buddhism principle of teacher trainees, Rajabhat University. The samples of the study were 137 Faculty of Education fifth year students, Rambhai Barni Rajabhat University from 4 different majors : General Science, Early Childhood Education, Physical Education and Mathematics by purposive sampling of full time practice teaching students. The instruments of this study included training curriculum appraising form, self-practice according to the professional ethics of Rajabhat University students appraising form, self-evaluation form for before and after the development and self-practice according to the professional ethics appraising form. Mean, standard deviation and t-test were used for data analysis.

The results of the study revealed that training curriculum for self- development in accordance with the professional ethics by Buddhism principle of teacher trainees, Rajabhat University composed of 9 contents of development and was built into 9 activities of development. 1) Buddhism and teacher way of life 2) ethics and formal behaviors according to the professional ethics 3) Buddhism principle in five percepts and five virtues 4) Buddhism principle in four paths of accomplishment 5) Buddhism principle in four virtues for household life 6) Buddhism principle in seven virtues for good deed persons 7) Buddhism principle in four virtues for senior persons 8) Buddhism principle in four virtues for friendship and 9) Buddhism principle in four virtues for good conditions of living. The study of self-development in accordance with the professional ethics of students' behaviors before the training were in medium level and were in high and very high levels after the training. It found statistically significant difference at .01. The evaluation of students' behaviors after the training found that ethics to oneself, ethics to profession, ethics to clients and ethics to the colleagues were in very high levels except ethics to society was in high level. After the implement, the developed curriculum was disseminated to the stakeholders and Rajabhat Universities .

บทนำ

ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาผู้เรียน และได้รับการเคารพยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคลตั้งแต่อดีต การกิจของครูจึงถือได้ว่าเป็นภาระหนัก ซึ่งจะต้องอาศัยความรับผิดชอบอย่างสูง โดยเฉพาะเป็นความรับผิดชอบต่อการสร้างสรรคสังคมทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศสืบไป แต่มีข่าวจำนวนมากที่เสนอโดยสื่อมวลชนเกี่ยวกับความประพฤติในทางที่ไม่เหมาะสมของครู เช่น ครูละเมิดทางเพศผู้เรียน ครูลงโทษผู้เรียนเกินเหตุ และการกระทำผิดทางวินัยของครูมีแนวโน้มสูงขึ้น ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากคุณธรรมและจริยธรรมของครูบกพร่อง ซึ่งอาจเนื่องมาจากครูไม่ยึดมั่นในศีลธรรม ขาดความรักและศรัทธาในอาชีพครู เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ไม่รักเด็ก (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2540, หน้า 36) ในการพัฒนาคุณภาพครูให้มีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีได้นั้นต้องอาศัยกระบวนการผลิตครูที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในเรื่องของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นเป็นหัวใจที่สำคัญของการผลิตครู และเป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาวิชาชีพครูจะขาดเสียมิได้ (กรมการฝึกหัดครู, 2525, หน้า 18) แต่อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัตินั้น เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยหลายเรื่องพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมักจะประสบกับปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอจากข้อมูลผลการผลการดำเนินการความผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในรอบ 3 ปีงบประมาณ พบว่าผู้ประกอบวิชาชีพครูได้มีการทำผิดวินัยเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มิได้ให้ความสำคัญและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างทั่วถึงและเคร่งครัด ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการบ่มเพาะผู้เรียนรวมทั้งความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยส่วนรวมทั้งปัจจุบันและอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อให้เป็นแม่พิมพ์ที่ดีอันจะส่งผลต่อการสั่งสอนอบรมให้เด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีในอนาคต จึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา ทั้งนี้ก็ด้วยเห็นว่า จรรยาบรรณวิชาชีพครู จะเป็นบรรทัดฐานของการสอน การปฏิบัติงาน การปฏิบัติตน การมีคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาตนเอง ตลอดจนความรับผิดชอบต่อนักเรียน และสังคมวงวิชาชีพของตนเองและโดยส่วนรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อเผยแพร่หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ตามหลักธรรมพุทธศาสนา 8 หลักธรรม ได้แก่ เบญจศีล เบญจธรรม อิทธิบาท 4 ทวารวาศธรรม 4 สัปปริสธรรม 7 พรหมวิหาร 4 กัลยาณมิตร 7 และสังคหวัตถุ 4 และการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 5 ด้าน คือ 1. จรรยาบรรณต่อตนเอง 2. จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ 3. จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ 4. จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ 5. จรรยาบรรณต่อสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยหลักธรรมพุทธศาสนา ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จรรยาบรรณวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพครู แนวคิดทฤษฎี และ หลักธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หลักพุทธธรรมและคุณธรรมของครู

ขั้นที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบ แนวคิด และจัดทำโครงร่าง หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยหลักธรรมพุทธศาสนา

ขั้นที่ 3 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยหลักธรรมพุทธศาสนา

ขั้นที่ 4 นำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาที่ได้รับการประเมินไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปใช้ทดลองกับนักศึกษาวิชาชีพครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒินอก จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒินอก และ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒินอก ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 342 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒินอก ซึ่งกำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555 จาก 4 สาขาวิชา คือ วิทยาศาสตร์ทั่วไป การศึกษาปฐมวัย พลศึกษา และคณิตศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 143 คน ได้โดยการเลือกแบบ

เฉพาะเจาะจง เฉพาะนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูปแบบ

ขั้นที่ 5 สรุปผลการทดลองและจัดทำรายงานผลใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยหลักธรรมพุทธศาสนา

ขั้นที่ 6 นำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณะ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูก่อนเผยแพร่

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยหลักธรรมพุทธศาสนา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 8 จัดทำรายงานผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 4 แบบ ดังนี้

1. แบบตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม
2. แบบวัดการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. แบบประเมินตนเองก่อนและหลังการพัฒนา
4. แบบประเมินการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมจากการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ
2. วัดการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยใช้แบบวัดการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ก่อนและหลังการพัฒนาตามหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยหลักธรรมพุทธศาสนา

3. ประเมินการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูด้วยแบบประเมินตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังการพัฒนาตามหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยหลักพุทธศาสนา

4. ติดตามผล การพัฒนาโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา หลังได้รับการพัฒนา 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบประเมินการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าหาความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมกับการพัฒนาการปฏิบัติตนโดย พิจารณาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพในระลอกก่อนและหลังการพัฒนา ด้วยการทดสอบค่าที

3. วิเคราะห์คะแนนความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ในระลอกก่อนและหลังการเข้ารับการพัฒนากับการทดสอบค่าที

4. ศึกษาพฤติกรรมหลังการพัฒนา โดยใช้การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยอาจารย์เนเทศ์และครูพี่เลี้ยง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลได้ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบ

ด้วยเนื้อหาการพัฒนา 9 เรื่อง สร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา 9 แผน ดังนี้

1.1 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 1 พระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตครู

1.2 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 2 จรรยาบรรณและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

1.3 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 3 หลักธรรมพุทธศาสนาเบญจศีล-เบญจธรรม

1.4 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 4 หลักธรรมพุทธศาสนาอิทธิบาท 4

1.5 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 5 หลักธรรมพุทธศาสนาฆราวาสธรรม 4

1.6 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 6 หลักธรรมพุทธศาสนาอัปปริสัทธิธรรม 7

1.7 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 7 หลักธรรมพุทธศาสนาพรหมวิหาร 4

1.8 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 8 หลักธรรมพุทธศาสนาถีนยมิตรธรรม 7

1.9 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 9 หลักธรรมพุทธศาสนาสังคหวัตถุ 4

2. การประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประเมิน 4 ด้าน คือ ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง พบว่า ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีประโยชน์ และด้านความถูกต้อง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาคุณภาพของหลักสูตรเป็นรายกิจกรรม พบว่า ในภาพรวมแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทั้ง 9 แผน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 8 และ 9 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

เท่ากัน รองลงมาได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 2 และแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ 1 แผนที่ 5 และแผนที่ 6 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน สรุปได้ว่า หลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักสูตรมพุทธศาสนาของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้มีพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักสูตรมพุทธศาสนาได้

3. ผลการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักสูตรมพุทธศาสนา ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลได้ดังนี้

3.1 การวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลได้ดังนี้

3.1.1 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อตนเอง และจรรยาบรรณต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด หลังการอบรม พบว่าอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า จรรยาบรรณต่อวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม

3.1.2 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ก่อนการอบรม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมพบว่า ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่เป็นพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านพฤติกรรม และการศึกษา หากความรู้ วางแผนพัฒนาตนเองทางวิชาชีพครู

หลังการอบรม พบว่า อยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และ การศึกษาหาความรู้ วางแผนพัฒนาตนเองทางวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามประเพณี และวัฒนธรรมไทย และการประพฤติตนเหมาะสมกับสถานภาพทางด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

3.1.3 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ก่อนการอบรม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมพบว่า อุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพ และเข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพอย่างสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ชื่นชมศรัทธารักษาชื่อเสียง และปกป้องศักดิ์แห่งวิชาชีพ ยกย่องและเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานในวิชาชีพให้สาธารณชนรับรู้ และเลือกใช้หลักวิชาที่ถูกต้องเพื่อพัฒนาวิชาชีพ หลังการอบรม พบว่า อยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมด้านชื่นชมศรัทธา รักษาชื่อเสียง และปกป้องศักดิ์แห่งวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่อุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพ และเข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพอย่างสร้างสรรค์ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต ตามกฎ ระเบียบ และแบบแผนของทางราชการ

3.1.4 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ก่อนการอบรม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมพบว่าไม่ชักชวนใช้จ้างวานศิษย์ให้จัดซื้อจัดหาสิ่งเสพติด หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข และพฤติกรรมเสียสละ อุทิศตน และไม่เรียกร้องผลตอบแทนจากศิษย์ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหน้าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หลังการอบรม พบว่า อยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมด้านไม่ชักชวนใช้จ้างวานศิษย์ให้จัดซื้อ จัดหาสิ่งเสพติด หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด รองลงมาได้แก่ ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศิษย์ และด้วยความเมตตากรุณาอย่างเต็มกำลังความสามารถ และเสมอภาค และพฤติกรรมเสียสละ อุทิศตน และไม่เรียกร้องผลตอบแทนจากศิษย์ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่

3.1.5 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ก่อนการอบรม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพฤติกรรมรักและสามัคคี ไม่สร้างกลุ่ม อิทธิพลภายในองค์กรหรือกลั่นแกล้ง ผู้ร่วมประกอบวิชาชีพให้เกิดความเสียหาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หลังการอบรม พบว่าอยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมด้านความเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ไม่มีเจตนาให้ข้อมูลเท็จทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือเกิดความเสียหายต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และ รักและสามัคคี ไม่สร้างกลุ่มอิทธิพลภายในองค์กรหรือกลั่นแกล้ง ผู้ร่วมประกอบวิชาชีพให้เกิดความเสียหาย

3.1.6 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ก่อนการอบรม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ และสามารถดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หลังการอบรม พบว่า อยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมด้านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์หรือพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และ จัดกิจกรรม ส่งเสริมให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ และสามารถดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ผลการประเมินตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู สรุปผลได้ดังนี้

3.2.1 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู ก่อนเข้ารับการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณต่อตนเอง และ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากัน รองลงมาได้แก่ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน หลังอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ส่วนจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณต่อสังคม อยู่ในระดับปานกลาง

3.2.2 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ก่อนเข้ารับการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมชอบค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยเพราะเป็นการเสียเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ลอกการบ้าน หรือข้อสอบของเพื่อนทุกครั้งที่มีโอกาส แม้งานจะยากและมีข้อจำกัดเรื่องเวลาที่ยังมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ และ ถ้างานมีปัญหาหรืออุปสรรคก็จะทิ้งงานนั้นโดยทันที หลังการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งอบายมุข เช่น ต้มสุรา เบียร์ ของมีเงินเมา เล่นการพนัน แม้จะมีงานจำนวนมากก็ยังส่งงานตรงเวลาเสมอ และมุ่งมั่นทำงานจนประสบความสำเร็จแม้ว่าเพื่อนในกลุ่มจะละวางแล้วก็ตาม

3.2.3 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ก่อนการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมมีความมุ่งมั่นที่จะเป็นครู ไม่ว่าใครจะพูดว่าอย่างไร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่

รู้สึกชื่นชมในครู และอาจารย์ผู้สอนทุกคน รู้สึกเฉย ๆ เมื่อได้ทราบข่าวว่ามีครูได้รับรางวัลดีเด่น และ พยายามศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ วิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน หลังการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมรู้สึกชื่นชมในครู และอาจารย์ผู้สอนทุกคน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นครู ไม่ว่าใครจะพูดว่าอย่างไร ชื่นชมเพื่อนทุกคนที่มีความสามารถในการที่จะเป็นครูที่ดี และ พยายามชี้แจงต่อเพื่อน ๆ ว่าครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง

3.2.4 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ก่อนเข้ารับการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรม ครูต้องพูดจาสุภาพต่อนักเรียนเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ครูควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมาก และการยกย่องชมเชยให้กำลังใจต่อศิษย์เป็นหน้าที่สำคัญของครู หลังการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการเอาใจใส่ช่วยเหลือเอื้ออาทร เป็นหน้าที่ของครูที่ต้องปฏิบัติต่อศิษย์ทุกคน การดูหมิ่นหยามเหยียดนักเรียน เป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ และครูต้องเคารพในสิทธิของศิษย์ และปกป้องสิทธิของศิษย์โดยเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันทั้ง 3 รายการ

3.2.5 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพก่อนเข้ารับการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ไม่เคยทอดทิ้งเพื่อนร่วมงานแม้มีปัญหาวิกฤติ ให้อภัยเพื่อนร่วมงานเสมอ แม้เป็นการกระทำที่ทำให้ตนเองเดือดร้อน

ก็ตาม และคำนึงถึงสิทธิเพื่อนร่วมงาน แม้เขาจะไม่เรียกร้องสิทธิของตนหลังการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมชื่นชม ยินดี ในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาได้แก่ ไม่เคยทอดทิ้งเพื่อนร่วมงาน แม้มีปัญหาวิกฤติ อยู่ในระดับดีมาก ขอมรับในศักยภาพของเพื่อนร่วมประกอบวิชาชีพ และคำนึงถึงสิทธิเพื่อนร่วมงาน แม้เขาจะไม่เรียกร้องสิทธิของตน อยู่ในระดับดี

3.2.6 พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ก่อนการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมเข้าร่วมงานของชุมชนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ และเข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวมด้วยความเต็มใจ หลังการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาได้แก่ คำนึงถึงหมู่คณะก่อนการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลต่อส่วนรวม ยินดีปรับเปลี่ยนความคิดของตนหรือกิจกรรมของส่วนรวม หากผู้อื่นมีความคิดเห็นที่ดีกว่า และ ยินดีอาสาเข้าไปทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แม้จะไม่ได้สิ่งตอบแทน

4. ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

4.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังการอบรม โดยการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนพบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตนก่อนและหลังการอบรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังการอบรม โดยประเมินตนเองในด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตน พบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตนก่อนและหลังอบรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5. ผลการประเมินการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนาโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประเมินโดยอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง สรุปผลได้ดังนี้

5.1 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนา พบว่านักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจรรยาบรรณวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีมาก 4 จรรยาบรรณ คือ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการและจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ส่วนจรรยาบรรณต่อสังคม อยู่ในระดับดี

5.2 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อตนเองอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติตนในเรื่องพัฒนาบุคลิกภาพเหมาะสมกับความ เป็นครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความมุ่งมั่นปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด และความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาส่งเสริมวิชาชีพครู โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

5.3 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ รู้สึกชื่นชมและศรัทธาในคุณค่าของ

วิชาชีพ ยกย่องและเชิดชูเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพครู และมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

5.4 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเอาใจใส่ ช่วยเหลือนักเรียนและผู้ปกครองด้วยความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่นำข้อมูลนักเรียนไปใช้ช่วยเหลือ/พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล ความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ และการเข้าร่วมกิจกรรมและ/โครงการเพื่อการปกป้องเด็กและเยาวชน

5.5 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การยอมรับในศักยภาพของเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การปฏิบัติงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงออกถึงความรัก สามัคคีต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนและให้ความร่วมมือกับครูและเพื่อนนักศึกษาในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์

5.6 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อสังคมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีจิตอาสาทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมกิจกรรมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สร้างสรรค์กิจกรรมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา

อภิปรายผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรม

พุทธศาสนา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีข้อค้นพบควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักสูตรพระพุทธศาสนา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่สังเคราะห์ขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหาการพัฒนา 9 เรื่อง ได้แก่ พระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตครู จรรยาบรรณและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลักสูตรพระพุทธศาสนาเบญจศีล-เบญจธรรม หลักสูตรพระพุทธศาสนาอิทธิบาท 4 หลักสูตรพระพุทธศาสนาฆราวาสธรรม 4 หลักสูตรพระพุทธศาสนาสัปปุริสธรรม 7 หลักสูตรพระพุทธศาสนาพรหมวิหาร 4 หลักสูตรพุทธศาสนากัลยาณมิตรธรรม 7 และหลักสูตรพระพุทธศาสนาสังคหวัตถุ 4 เมื่อพิจารณาเนื้อหาทั้งหลักสูตรจะพบว่าเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพครู โดยหลักสูตรพระพุทธศาสนาทั้ง 7 หลักสูตร เป็นหลักสูตรที่ครูวิชาชีพทุกคนพึงยึดถือปฏิบัติ ครอบคลุมหลักคุณธรรม 5 ประการ กล่าวคือ 1) คุณธรรมพื้นฐาน ได้แก่ หลักสูตรเบญจศีล-เบญจธรรม 2) คุณธรรมเพื่อความเจริญส่วนตน ได้แก่ ฆราวาสธรรม 4 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือนและหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ สัปปุริสธรรม 7 คือธรรมของสัตบุรุษ หรือธรรมของคนดี 7 ประการ 3) คุณธรรมเพื่อความเจริญส่วนรวม ได้แก่ พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ หมายถึงความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สังคหวัตถุธรรม 4 เป็นหลักสูตรที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคล และการประสานความสัมพันธ์ในกลุ่ม ทั้งเป็นการสงเคราะห์ผู้อื่น 4) คุณธรรมเพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 เป็นหลักสูตรที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีทำงานให้ประสบความสำเร็จ ดุจปาฏิหาริย์ และ 5) คุณธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในอาชีพครู ได้แก่ กัลยาณธรรม 7 หรือกัลยาณมิตรธรรม 7 คือหลักสูตรแห่งความเป็นมิตร 7

ซึ่งครูวิชาชีพทุกคนควรยึดถือปฏิบัติให้ครบถ้วนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู

การนำหลักสูตรพระพุทธศาสนามาใช้ในการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีคุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจ นับเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ถ้าครูไม่ศึกษาศิษย์ไม่ได้ผล หรือเป็นตัวอย่างที่ทำให้เยาวชนของชาติขาดคุณธรรมและประพฤติตนไม่ดีตามไปด้วย ถ้าครูดีมีศีลธรรมคุณธรรม มีลูกศิษย์ที่ดี ย่อมก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่นักเรียน สังคมและประเทศชาติ ดังเช่นคำกล่าวของวิลเลียม ดั้งจิตสมทิด (2544, หน้า 123) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมของครูไว้ว่า คุณธรรมเป็นเสมือนหลักการสำคัญที่ให้ไว้สำหรับบุคคล หรือสังคมได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตจะช่วยให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น มีความสำเร็จในงานที่ทำให้เป็นคนดี ของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สำหรับครูกับคุณธรรมนั้นจะต้องเป็นของคู่กันหากครูขาดคุณธรรมเมื่อใดก็เหมือนนักบวชที่ไร้ศีล สอดคล้องกับ ยนต์ ชุ่มจิต (2553, หน้า 85-86) ที่ได้สรุปความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งตนเองและผู้อื่น กล่าวคือการเป็นประโยชน์แห่งตน ทำให้ตนมีชีวิตที่สงบเยือกเย็น มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การงาน ได้รับการยกย่องสรรเสริญ มีครอบครัวอบอุ่นมั่นคง ส่วนในด้านประโยชน์ต่อสังคมนั้น กล่าวได้ว่าเป็นประโยชน์ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สังคมได้รับความสุข มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ ในส่วนของความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรพระพุทธศาสนากับจรรยาบรรณวิชาชีพครูนั้น กล่าวได้ว่าเป็นความเกี่ยวเนื่องกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ จรรยาบรรณวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 5 จรรยาบรรณ คือ จรรยาบรรณต่อตนเอง หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์

ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ ครูวิชาชีพจึงสามารถนำหลักธรรมเบญจศีล เบญจธรรม ซึ่งเป็นหลักคุณธรรมพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาแนวคิดและการปฏิบัติตนของตน ให้หลักฆราวาสธรรม 4 ซึ่งเพื่อเป็นแนวทางให้การดำรงตนให้อยู่ในระเบียบวินัย และการพัฒนาตนเอง จรรยาบรรณที่ 2 คือ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ที่หมายถึงความรักความศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพสามารถนำหลักธรรมสัปปริสธรรม 7 คือธรรมของสัตว์นุษย์ หรือธรรมของคนดี 7 ประการ มาใช้เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะนิสัยของตนให้เป็นบุคคลที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม จรรยาบรรณที่ 3 คือจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ นับเป็นจรรยาบรรณที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นครูวิชาชีพ เนื่องจากครูต้องผู้สอนทั้งด้านความรู้ ความดีงาม และการดำรงชีวิตในสังคมอย่างสมบูรณ์ ครูจึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีหลักธรรมในความเป็นผู้ใหญ่ ได้แก่พรหมวิหาร 4 ต้องศึกษาหาความรู้ ด้วยหลักธรรมอิทธิบาท 4 รวมทั้งหลักแห่งความเป็นกัลยาณมิตร จรรยาบรรณที่ 4 คือจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ซึ่งครูควรมีความรัก ความสามัคคีต่อผู้ร่วมงาน รวมทั้งจรรยาบรรณต่อสังคม ที่ครูควรเป็นผู้สร้างสรรค์ความดีงามต่อสังคม ทั้งนี้ครูวิชาชีพสามารถนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคล และการประสานความสามัคคีในกลุ่ม ทั้งเป็นการสงเคราะห์ผู้อื่นให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ผลของการสังเคราะห์เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาครั้งนี้ ได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านให้สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมนักศึกษาได้ โดยมีแนวคิดว่าเป็นหลักสูตรที่มีประโยชน์ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้องในการดำเนินการ นอกจากนี้ยังเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับดี ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในการอบรมนักศึกษา

วิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรดังกล่าวสังเคราะห์มาจากแนวคิดและหลักการที่ชัดเจนในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลักคุณธรรมของครู และหลักธรรมพุทธศาสนา ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการดำรงชีวิต อันจะนำมาซึ่งความรัก ความสุข และความเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของชนวัฒน์ สุวรรณจรัส (2548, หน้า 366-371) ที่ได้วิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต พบว่า คุณธรรมที่มีความถี่ปรากฏในเอกสารต่าง ๆ สูง ได้แก่ ความเสียสละอดทนหน้าที่ และความเพียร ความดีปานกลาง ได้แก่ ความสุจริต กตัญญู และเพื่อประชาชน และความดีต่ำ ได้แก่ ความเมตตา สติปัญญา และความถูกต้องเป็นธรรม สอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพหล (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลก สำหรับเยาวชนตามแนวพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่าองค์ธรรมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นองค์ธรรมที่มีความเหมาะสมมากที่สุดและสามารถนำไปสู่การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกของเยาวชนได้ มีอยู่ 11 องค์ธรรม เรียงตามลำดับดังนี้ (1) หิริโอตตัปปะ (2) สติสัมปชัญญะ (3) โอวาทพระพุทธรเจ้า (4) เบญจศีล (5) เบญจธรรม (6) สัปปริสธรรม 7 (8) สังคหวัตถุ 4 (9) มรรค 8 (9) ขันติโสรัจจะ (10) พรหมวิหาร 4 และ (11) ฆราวาสธรรม 4 ส่วนองค์ธรรมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นองค์ธรรมที่มีความเหมาะสมมากมีอยู่ 3 องค์ธรรม เรียงตามลำดับ ดังนี้ (1) อิทธิบาท 4 (2) ปฏิจจสมุทบาท และ (3) พละ 4 จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา ที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ในครั้งนี้น่าจะสามารถนำไปใช้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาวิชาชีพครู ให้เป็นผู้ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ได้จริง

2. ผลของการศึกษาพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนา ของ

นักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ข้อค้นพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณก่อนการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อดำเนินการอบรมด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้พบว่าทั้งผลการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักศึกษา และผลการประเมินตนเองของนักศึกษา อยู่ในระดับดี และดีมาก เช่นเดียวกัน นอกจากนี้จากการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนการอบรมและหลังการอบรม พบว่ามีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งให้เห็นได้ว่า นักศึกษามีพฤติกรรมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับการฝึกอบรมโดยใช้หลักธรรมพุทธศาสนา โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เมื่อพิจารณาขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม พบว่าได้ดำเนินการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 5 วัน โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านคุณธรรมสำหรับครู คุณธรรมสำหรับผู้ครองเรือน มีการใช้สื่อประกอบ การบรรยายอย่างหลากหลาย รวมทั้งนักศึกษาได้ศึกษาเอกสารความรู้ ปฏิบัติการทำไมงาน รวมทั้งการเสนอแนะข้อคิดเห็น การสรุปข้อความรู้ในแต่ละประเด็น ในส่วนของการบริหารจัดการได้ออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษาทุกคนมีวินัยในตนเอง มีความเสียสละต่อส่วนรวม ความกล้าในการแสดงออก การดำเนินการฝึกอบรมดังกล่าวจึงก่อให้เกิดแนวคิด ความตระหนัก และพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่มีพัฒนาการทางด้านคุณธรรมสูงขึ้น ส่งผลการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ นักศึกษาวิชาชีพครูปี 5 เป็นวัยที่กำลังจะจบการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่อยู่ในชั้นที่ 5 ขึ้นทำตามคำมั่นสัญญา และชั้นที่ 6 ขึ้นยึดอุดมคติสากล ตามแนวคิดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์ของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976, P.58) ที่กล่าวถึง ชั้นที่ 5 บุคคลเมื่อมีอายุ 16 ปีขึ้นไป เป็นผู้ใช้หลักการจะมีการกระทำที่พยายามหลบหลีกมิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคน

ขาดเหตุผลเป็นคนไม่แน่นอน ใจโลเลไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน คำว่า “หน้าที่” ของบุคคลในชั้นนี้ จึงหมายถึงการทำตามที่ตกลงหรือสัญญาไว้กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเคารพตนเองและต้องการให้ผู้อื่นเคารพตนเองด้วย ส่วนในชั้นที่ 6 ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ จะมีความเจริญทางสติปัญญาขั้นสูง มีประสบการณ์และมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง และของสังคมอื่น ๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในชั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มและสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำจิตใจ จึงน่าจะกล่าวได้ว่า นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 เป็นบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ มีความเจริญทางสติปัญญา เมื่อมีการพัฒนาโดยการสอนให้รู้ ฝึกปฏิบัติจนเข้าใจ ก็สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ มานิตย์ สิทธิชัย (2540, หน้า 102-107) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรม พบว่า ผลการฝึกอบรมจริยธรรมนักศึกษา ปรากฏว่า คะแนนลักษณะทางพุทธในกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าการพัฒนาลักษณะทางพุทธภายในกลุ่มทดลองหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอย่างเชื่อมั่นได้

เมื่อพิจารณาจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่มีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับดีมาก พบว่ามี 3 จรรยาบรรณคือ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ โดยมี 2 จรรยาบรรณที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คือ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดและหลักการของโครงการผลิตครูในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 18-20) ที่มุ่งเน้นการผลิตครูให้สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาการได้อย่างลึกซึ้ง สร้างการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

และฝึกฝนทักษะในวิชาชีพครูอย่างเข้มข้น และการจัดทำระบบการพัฒนาจิตสำนึกความเป็นครูอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การเลือกสถานศึกษาให้นักศึกษาวิชาชีพครู ได้ฝึกประสบการณ์การสอน ยังมีเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านกระบวนการและด้านปัจจัย โดยพบว่า สถานศึกษาต้องมีการจัดการองค์การโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น รวมทั้งการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนมาตรฐานด้านปัจจัย ในส่วนของการบริหารจัดการ พบว่า สถานศึกษาต้องมีระบบการดูแล นิเทศและประเมินผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน จัดและส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักศึกษาค้นคว้าความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของโรงเรียน จัดกิจกรรมในท้องถิ่นที่ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เข้าร่วมเพื่อรู้จักบุคคลสำคัญ และขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น จากมาตรฐานดังกล่าวสามารถช่วยหล่อหลอมให้นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 5 ซึ่งได้ฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษา เป็นเวลา 1 ภาคเรียนไปแล้ว เป็นบุคคลที่เข้าใจและตระหนักในความสำคัญของความมีจรรยาบรรณของครูวิชาชีพ การที่นักศึกษามีจรรยาบรรณวิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ก่อนการฝึกอบรม จึงน่าจะเกิดมาจากการส่งเสริม พัฒนาของหลักสูตรการศึกษาของคณะครุศาสตร์ และส่วนหนึ่งมาจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน ซึ่งกล่าวได้ว่าอยู่ในระดับที่พร้อมจะได้รับการฝึกอบรม เมื่อได้

รับการฝึกอบรมแล้ว นักศึกษามีพัฒนาการขึ้นจนกระทั่งจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ และต่อผู้รับบริการ อยู่ในระดับดีมาก เพราะเป็นทักษะที่นักศึกษาต้องปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์ในเชิงบวกที่ชัดเจน ทั้งในด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ การแต่งกายของตนเอง ความเป็นแบบอย่างที่ดี ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู รวมทั้งความสนใจ รับผิดชอบในการสอน ส่วนจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีนั้น อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษายังมีประสบการณ์การอยู่ร่วมกับครูในสถานศึกษา และการประกอบกิจกรรมร่วมกับชุมชนยังไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตาม ผลของการศึกษาและการเปรียบเทียบก่อนหลังการพัฒนาโดยใช้หลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถ ทำให้นักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีพัฒนาทางด้านปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู แตกต่างจากก่อนการฝึกอบรมอย่างชัดเจน

3. ผลการประเมินการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู หลังการพัฒนาโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่านักศึกษาวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีมาก 4 จรรยาบรรณ คือ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการและจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ส่วนจรรยาบรรณต่อสังคม อยู่ในระดับดี ข้อค้นพบดังกล่าวมีข้อน่าสังเกตว่า การศึกษาครั้งนี้ เป็นการประเมินนักศึกษาโดยอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง โดยทำการประเมินหลังการอบรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ พบว่า จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณ

ต่อผู้รับบริการและจรรยาบรรณต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเช่นเดียวกับการประเมินหลังการอบรมโดยทันที แสดงให้เห็นได้ชัดว่ามีความคงทนของพฤติกรรม ส่วนจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้จากการประเมินหลังการอบรมโดยทันที พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี แต่จากการประเมินหลังการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ พบว่า จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีความเข้าใจการอยู่ร่วมในสังคมมากขึ้น มีความเสียสละ เอื้ออาทร ให้ความช่วยเหลือ มีความรัก ความสามัคคี และร่วมใจกันผนึกกำลังในการพัฒนาการศึกษา ยิ่งขึ้น แต่ในส่วนจรรยาบรรณต่อสังคม ยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เท่าการประเมินหลังการอบรมโดยทันที อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษา ยังไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมหรือเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินการให้นักศึกษา ได้มีประสบการณ์ดังกล่าวเพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้ฝึกทักษะในการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูได้อย่างครบถ้วน พร้อมทั้งจะก้าวไปสู่ความเป็นครูวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง ควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำหลักสูตรเพื่อฝึกอบรมนักศึกษา ให้มีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อความเป็นครูวิชาชีพ ก่อนจบการศึกษา

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรกำหนดแนวนโยบายให้นักศึกษาวิชาชีพครูทุกคน ได้เข้ารับการอบรมจนกระทั่งมีทักษะการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

2.1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรกำหนดแนวทางการฝึกอบรมนักศึกษาวิชาชีพครูให้มีแนวทางการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างครบถ้วน ก่อนสำเร็จการศึกษา

2.2 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาของหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ควรให้ความสำคัญต่อการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักธรรมพุทธศาสนา และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2.3 สถาบันผลิตครูทั่วประเทศ ควรกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุในการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู

3.2 ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยหลักธรรมพุทธศาสนาสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาในสถาบันผลิตครูอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบผลเชิงประจักษ์ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยใช้รูปแบบอื่นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการฝึกหัดครู. (2525). *แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2525*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทีศนา แจมมณี. (2541). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- ชนวัฒน์ สุวรรณจรัส. (2548). *การวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาคุณธรรม ในนิสิตนักศึกษาไทย ระดับปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). *ความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์ (1996).
- ผกา สัตยธรรม. (2544). *คุณธรรมของครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2551). *จรรยาบรรณวิชาชีพครู (Code of Ethics of Teaching Profession)*. วันที่ค้นข้อมูล 30 ธันวาคม 2551, เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.chula.ac.th/knowledge/rule/adm-rule.htm>
- พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ). (2529). *ธรรมสำหรับครู: คำบรรยายของพระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ)*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2540). *ทาน ศีล ภาวนา*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- มานิตย์ สิทธิชัย. (2540). *การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มารศรี กลางประพันธ์. (2546). *การพัฒนาพรหมวิหาร 4 ของนักศึกษาวิชาชีพครู สังกัดสถาบันราชภัฏตามแนวพุทธ ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลัดดา เสนาวงษ์. (2532). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: พิธิษฐการพิมพ์.
- วิลัย ตั้งจิตสมคิด. (2544). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ: โอเอสพรีนติ้งเฮาส์.
- สมโภชน์ เขี่ยมสุภายิต. (2541). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2550). *การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกสำหรับเยาวชนตามแนวพุทธธรรม*. นนทบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2542). *การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนร่วมของนักศึกษา มหาวิทยาลัย การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2540). กรอบความคิดทิศทางและแนวทางพัฒนา สถาบันราชภัฏตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- _____. (2540). สารสำคัญของนโยบายและแนวทางการดำเนินการปฏิรูปการฝึกหัดครูสถาบันราชภัฏ (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2526). ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2526. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2529). ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2529. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อำนาจ บุญศรี. (2549ก). การศึกษาและความเป็นครูไทย. ตรังจันทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- _____. (2549ข). ความเป็นครู. จันทร์บุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Hiemstra, R. (1994). *Self-direct learning. The inter nation Encyclopedia of Education.* (2nd ed.) Great Britain: BPC Wheatons Ltd Exeter.
- Knowles, M.S. (1975). *Self-direct Learning. A guide for learners and teachers.* Chicago: Follett.
- Kohlberg, L. (1976). *Moral development.* New York: Holt Rinehart and Winston.